

Opetus- ja kulttuuriministeriö

PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

aikuistenperusopetus@minedu.fi

kirjaamo@minedu.fi

OKM/23/010/2016

Hallitus esittää muille kuin oppivelvollisille tarkoitettua perusopetusta koskevan perusopetuslain 46 §:n muuttamista. Esityksellä toteutetaan hallituksen 3.5.2016 päättämää kotouttamista koskevaa toimintasuunnitelmaa. Laissa ehdotetaan muutettavaksi oppivelvollisuusiän ylittäneille tarkoitettun perusopetuksen rakennetta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää Vantaan kaupungilta lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta ja siihen liittyvistä valtioneuvoston asetuksista.

Vantaan kaupungin lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi perusopetuslain 46 §:n muuttamisesta ja siihen liittyvästä valtioneuvoston asetuksesta

Esityksessä perusopetuslain 46 §:n muuttamisesta ehdotetaan tarpeellisia uudistuksia aikuisten perusopetuksen järjestämiseen. Kuten esityksen nykytilan arvioinnissa todetaan, *muille kuin oppivelvollisille tarkoitettun perusopetuksen tuntijako on pysynyt muuttumattomana vuodesta 1994 lähtien*. Valtakunnallisesti yhtenäinen kokonaisuus, jossa on otettu huomioon opiskelijoiden aiempi osaaminen ja erilaiset tarpeet, tarjoaa opiskelijoille nykymallia paremmat mahdollisuudet mielekkään koulupolun rakentamiseen.

Ehdotetut muutokset

Esityksen mukaan oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestettävä perusopetus muodostuisi alkuvaiheen ja siihen mahdollisesti sisältyvän lukutaitovaiheen opetuksesta sekä päättövaiheen opetuksesta. Ehdotettu rakenne on kannatettava ja luku- ja kirjoitustaidon opetuksen siirtyminen osaksi perusopetusta on tärkeä uudistus. Alkuvaihe- ja päättövaihe -käsitteiden sijaan aikuisten perusopetuksen koulutusvaiheille kannattaisi luoda sellaiset termit, joista olisi mahdollista päätellä tarkoitettavan oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestettävää opetusta ja jotka eivät menisi sekaisin oppivelvollisuusikäisten perusopetuksen kanssa.

On hyvä, että opiskelijan henkilökohtainen opinto-ohjelma voidaan rakentaa joustavasti ja yksilöllisesti ottaen huomioon aikaisempi koulutus ja mahdollisesti opintoja korvaava työkokemus. Esimerkiksi seuraava periaate on erittäin hyvä: *Vaikka opiskelijan esimerkiksi arvioitaisiin*

lähtökohtaisesti tarvitsevan alkuvaiheen opetusta, ei ole tarkoitus, että hänen tulisi suorittaa kaikki kyseisen vaiheen pakolliset opinnot, vaan opinnot yksilöllistetään myös kyseisen vaiheen sisällä.

Esityksen mukaan Uudistuksen tavoitteena on poistaa koulutusten päällekkäisyydet ja mahdollistaa tehokkaiden päätoimisten yksilöllisten koulutuspolkujen toteuttamisen opiskelijan osaamisen lähtötaso huomioiden. Tämä tehostaa ja nopeuttaa perusopetuksen saavuttamiseen käytettyä aikaa ja opiskelijat voivat sujuvammin siirtyä eteenpäin toisen asteen koulutukseen ja työelämään. Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on tärkeä asia, kun kyseessä on aikuinen opiskelija, jonka tavoitteena on päästä perusopetuksen opinnoissaan nopeasti eteenpäin jatkokoulutukseen ja työelämään. Opiskelijan aiemman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen vaatii kuitenkin vielä selkeytystä ja ohjeistusta erityisesti ulkomailta suoritettujen opintojen osalta.

Koulutuspolkua tehostetaan rajaamalla koulutuksen enimmäiskesto. Koulutuksen kokonaiskeston rajaaminen on hyvä uudistus. Kokonaisuudessa tulee kuitenkin ottaa huomioon myös sellaiset opiskelijat, jotka eivät saa perusopetuksen päättötodistusta suoritettua asetetussa määräajassa esimerkiksi terveydellisistä syistä tai oppimisvaikeuksista johtuen.

Esityksessä olisi ollut hyvä ottaa kantaa siihen, mikä on aikuisten perusopetuksen suhde lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen ja ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaan koulutukseen. Opiskelijan kannalta ei välttämättä ole mielekästä jatkaa aikuisten perusopetuksen jälkeen lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa tai ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Esitys keskittyy kuvaamaan muille kuin oppivelvollisille tarkoitetun perusopetuksen järjestämistä lähes yksinomaan maahanmuuttajien näkökulmasta. Sivulla kahdeksan on mainittu, että *lisäksi kohderyhmään kuuluvat ne vangit, joilta puuttuu perusopetuksen päättötodistus tai joilla ei ole tarvittavia opiskeluvalmiuksia jatkaakseen opintoja toiselle asteelle ja aikuiset, jotka ovat keskeyttäneet peruskoulun.* Esityksestä jää epäselväksi, minkälaista opetusta järjestetään suomalaisille peruskoulua käyneille, jotka eivät ole ennen oppivelvollisuuden päättymistä suorittaneet peruskoulua loppuun. Esityksestä voi päätellä, että näille nuorille ja nuorille aikuisille sovelletaan päättövaiheen opetuksen oppimäärää. Tämä tulisi olla selkeästi kirjattuna lakitekstiin.

Aikuisten perusopetukseen sisällytetään ehdotuksessa tutustumisjaksoja työelämään ja valinnaisena ammatillisia opintoja. Nämä ovat hyvin kannatettavia vaihtoehtoja aikuisille tarkoitetuissa opinnoissa. Opintoihin tulisi voida sisällyttää myös työelämäjaksoja.

Taloudelliset vaikutukset

Rahoituksen yhtenäistäminen on erittäin tärkeää joustavien opintokokonaisuuksien varmistamiseksi. Rahoitusperusteiden muuttuminen opiskelijakohtaisista kurssipohjaisiksi on hyvä uudistus, koska tällöin rahoitus perustuu nykymallia selvemmin opiskelijoiden todellisiin tarpeisiin.

Opintotukilain muuttamisella siten, että oppivelvollisuusiän ylittäneet ja aikuisten perusopetukseen osallistuvat voivat saada opintotukea päätoimisiin perusasteen opintoihin, on tärkeä opiskelijoita motivoiva merkitys.

Valtioneuvoston asetuksen muutosehdotukset

Valtioneuvoston asetuksen perusopetuksen tavoitteista ja tuntijaosta pykälän 5 otsikko olisi hyvä muuttaa pykälän sisältöä vastaavaksi: Muille kuin oppivelvollisuuttaan suorittaville oppilaille **ja opiskelijoille** annettavan opetuksen erityiset tavoitteet.

Muuta huomioitavaa

Perusopetuslain 1 §:n 3 momentissa on kirjaus: *Muille kuin oppivelvollisille järjestettävästä perusopetuksesta säädetään 46 §:ssä.* Se tulisi muuttaa 46 §:n ehdotuksen mukaiseksi: *Oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestettävästä perusopetuksesta säädetään 46 §:ssä.*

Lausunnon keskeinen sisältö

- Nykyistä yksilöllisemmin toteutettavaan aikuisten perusopetukseen siirtyminen nähdään kannatettavana muutoksena.
- Ehdotus opetuksen rakenteesta on hyvä ja luku- ja kirjoitustaidon opetuksen siirtyminen osaksi perusopetusta on tärkeä uudistus.
- Aikuisten perusopetuksen alku- ja päättövaiheille olisi hyvä luoda käsitteet, jotka eivät ole sekoitettavissa muihin koulutusmuotoihin.
- Opintojen yksilöllistäminen opiskelijan aiemman kokemuksen ja osaamisen mukaan on erinomainen lähtökohta aikuisten opetuksen järjestämiselle.
- Osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen on tärkeä ja hyvä periaate, mutta sen toteuttamiseen käytännössä tarvitaan selkeä ohjeistus.
- Koulutuksen kokonaiskeston rajaaminen on hyvä uudistus, jossa on kuitenkin otettava huomioon myös tilanteet joissa opiskelija ei saa perusopetuksen päättötodistusta suoritettua määräajassa.
- Esityksestä jää epäselväksi, minkälaista opetusta järjestetään suomalaisille peruskoulun päättäneille, jotka eivät ole ennen oppivelvollisuuden päättymistä suorittaneet peruskoulua loppuun.
- Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan tulisi voida sisältyä myös työelämässä suoritettavia ohjattuja opintoja.
- Rahoituksen perustuminen nykymallia selvemmin opiskelijoiden todellisiin tarpeisiin on hyvä uudistus.